

van die kunst-, ik zei haast scherprechters, en daar deze elken dag wat schrijven moeten, en soms meer pennevaardig dan kunstvaardig zijn, vertellen ze vaak dingen, die noch kop noch staart hebben. In stede van hun lezers voor te lichten, draaien ze hun dan een rad voor de oogen.

Ernstige kritiek, vooral nieuwsbladenkritiek, zit te onzent nog altijd in de koolen.

„Melsen, weten ze te vertellen, kan niet teekenen, maakt karikaturen. Zijn boeren lijden aan

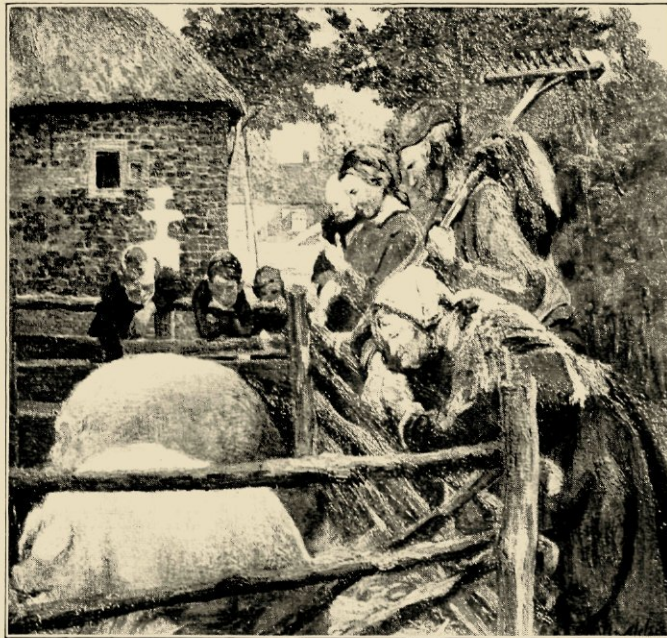
macrocephalie, zij missen distinctie. De artiest sluit moedwillig het oog voor het edele op den buiten en ziet alleen de potserlijke zijde ervan”.

Ach, heeren critici, ontfermt u over Marten Melsen en doet hem niet vertsagen onder uw gemelijk humeur.

Kent gij veel schilders die, als hij, een figuur weten uit te beelden in rake en essentiele lijnen; die een teekening zoo klemmend en psychologisch juist weten te maken, dat er geen trek kan worden bijgevoegd, wat misschien 't eenige is dat hem uit Stallaert's onderwijs bijbleef?

Jawel, 'k geef het u toe, hij heeft boeren geschilderd die uit 'nen tronk gehouwen schijnen, koppen zijner figuren zijn een tikje grooter dan een doorsnee-boerekop; een neus is al eens te dik, een oor doet soms aan een spekpan denken en een oog lijkt uit haar voegen gezakt, maar kunnen ik of gij 't verhelpen, dat er zoo'n menschenexemplaren onder de hemelkap loopen, en dat ze schilderachtig zijn bij uitstek.

En neen, dat kwam niet uit ironie, zooals sommigen meenden; evenmin uit zwartgalligheid, uit een gevoel van leedvermaak

VARKENSHOK.

dat hem ten prikkel zou zijn geweest om zich te wreken over iets dat hem onlief of gehaat was. Dagelijks zag hij ze doende onder den blooten hemel, in stal en schuur of ter lage keukenkamer, de boeren, boerinnen en hun keuteljacht. Zij kniezen noch zeuren; zij weten den Poldergrond dankbaar voor wie zijn devooren doet. Met kalmen gemoede wordt er dan gewerkt, zonder opstand tegen de groote Wet, in 't vooruitzicht van den Zondag.

Toen Melsen ze begon te schilderen, deed hij het met onbevangen zin, niet bijvoorbeeld als Millet die ze sreen, en haast bewust-onderworpen voorstelt aan de albeheerschende natuurkrachten waaraan ze niet ontkomen kunnen; niet als Laermans die ze maakt tot norsche, zwijgzame wezens, waarin opstand broeit en verdoken haat, neen. Hun uitzicht en omgeving amuseerden hem heel eenvoudig; zij vestigden zijn kennersblik en boden zijn schildersgaven een graagbenuttigde gelegenheid om zich in gulzig uit de tubes geduimde materie bot te vieren.

In zijn strevers-jaren had Eugeen Laermans, die Melsen's geestverwant mag heeten,